

**DEZVOLTAREA INTERESELOR OCUPAȚIONALE ÎN CONDIȚII
EXPERIMENTALE LA VÂRSTA ADOLESCENTĂ
DEVELOPMENT OF OCCUPATIONAL INTERESTS IN EXPERIMENTAL
CONDITIONS IN ADOLESCENT AGE**

CZU 159.922

Boiangiu Carmen, drd. UPSC „Ion Creangă”, Slatina, România

Summary

In this paper, we present results of the experiment and control formative research conducted in the development of occupational interests in adolescent age. There are described the main elements of the formative program and achieved results by the subjects in the experimental group and the control group in the control experiment that allowed us to demonstrate the effectiveness of psychological interventions elaborated and implemented in the research.

Key words: adolescence, developing occupational interests, experimental group, control group, psychological intervention.

Adnotare

În acest articol prezentăm rezultatele experimentului formativ și de control realizat în cadrul cercetării problemei dezvoltării intereselor ocupaționale la vârsta adolescentă. Sunt descrise elementele principale a programului formativ realizat și rezultatele obținute de subiecții din grupul experimental și cel de control în cadrul experimentului de control care ne-au permis să demonstrăm eficacitatea intervențiilor psihologice elaborate și implementate în cadrul cercetării.

Cuvinte cheie: vârsta adolescentă, dezvoltarea intereselor ocupaționale, grup experimental, grup de control, intervenții psihologice.

Cercetarea constatativă, rezultatele obținute și concluziile formulate ne-au permis să conchidem că în rândul adolescenților din ciclul liceal, există un procent de 16,34 % (42 elevi) din adolescenții testați (257 elevi), ca având interese ocupaționale nedefinite (cu un grad slab de definire) și un procent de 38,91 % (100 elevi) cu interese ocupaționale mediu definite.

Acești adolescenți manifestă nehotărâre în alegerea cursurilor de urmat în sistemul educațional, dar și a profesiilor pe care doresc să le urmeze. Toate acestea pot conduce la alegeri nepotrivite profilului de personalitate, insatisfacții în muncă, scăderea stimei de sine și a încrederii în forțele proprii, ineficiență în activitatea desfășurată.

În cercetarea noastră formativă ne-am orientat asupra profilului pedagogic, filiera vocațională, ce prezintă un procent de 12,79 % al adolescenților cu interese nediferențiate și un procent de 32,55 % al adolescenților cu interese mediu diferențiate. Elevii profilului pedagogic, aparținând filierei vocaționale, în perioada liceului sunt pregătiți pentru o carieră didactică, dar descoperă pe parcurs că acest domeniu de activitate nu li se potrivește sau ar dori să-și aprofundeze pregătirea prin studii superioare, dar nu sunt hotărâți pe ce discipline și de aceea nu știu ce activitate vor să urmeze după terminarea ciclului liceal. Aceștia nu-și cunosc interesele ce corespund calităților personale, sunt derutați și influențabili, făcând astfel, alegeri nereușite privind continuarea studiilor sau a profesiilor de urmat.

Astfel, pornind de la rolul intereselor ocupaționale ale adolescenților am realizat un program de intervenție psihologică cu caracter formativ.

Intervenția psihologică reprezintă un sistem de mijloace, metode, procedee și tehnici psihologice, care urmărește dezvoltarea intereselor ocupaționale, atât prin autocunoaștere, cât și prin dezvoltarea personală a adolescenților, în vederea alegerii unei profesii concordante cu structura personalității fiecăruia.

Paralel am organizat și un program de activități educative, activități de practică pedagogică, având ca scop dezvoltarea unor aptitudini speciale. Vorbim aici de aptitudinea pedagogică ce implică patru tipuri de competență: competență psiho-morală, competență profesional științifică, competență psiho-pedagogică și competență psiho-socială.

Programul formativ a fost elaborat având ca bază teoria lui Holland și teoria lui Super, ce pun accent pe sistemul de interese, inclus în structura personalității, ce direcționează orientarea profesională și un traseu al carierei ce conduce la satisfacție personală, dar și teoria lui Ginzberg, Ginsburg, Axelrad și Helma, ce realizează o periodizare în procesul de alegere vocațională.

Construirea și implementarea unui program psihologic formativ în vederea obținerii unei influențe pozitive privind definirea, dezvoltarea intereselor ocupaționale prin identificarea și conștientizarea calităților personale cu rol determinant în procesul alegerii unei profesii congruente cu structura personalității adolescentului, constituie *obiectivul general* al acestui studiu.

Obiectivele specifice ale intervenției psihologice sunt următoarele:

- dezvoltarea capacității de autocunoaștere, identificând și conștientizând calitățile personale necesare în procesul decizional privind opțiunea vocațională a adolescenților;
- dezvoltarea abilității de identificare a alternativelor ocupațional/profesionale în conformitate cu tipurile de interese (dominant, dar și secundar 1 și 2), conștientizând barierele ce pot apărea pe parcursul traseului;
- creșterea stimei de sine, a încrederii în forțele proprii, dezvoltarea abilității de a lua decizii, cu asumarea responsabilității, elemente esențiale în dezvoltarea personalității adolescentului;
- identificarea, stimularea, structurarea competențelor specifice, ce conduc la formarea și dezvoltarea aptitudinii pedagogice.

Ipoteza pentru această parte a cercetării noastre este presupunerea că prin intervenții psihologice experimentale special organizate este posibilă influența pozitivă în dezvoltarea intereselor ocupaționale și procesul de autodeterminare profesională la vârsta adolescentă.

Lotul experimental

Studiul formativ a fost realizat pe un lot de 24 de subiecți cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani (media 17 ani), elevi din cadrul Colegiului Național Vocațional „Nicolae Titulescu”, Slatina, Olt, aparținând profilului pedagogic împărțit în grupul experimental (12 subiecți) și grupul de control (12 subiecți).

Criteriul de selecție a subiecților în aceste grupuri a fost gradul de diferențiere al intereselor ocupaționale. Au fost selectați subiecți cu grad de diferențiere slab, adică profiluri nediferențiate și grad de diferențiere mediu, respectiv profiluri mediu definite. Pentru echilibrarea celor două grupe, am avut în vedere gradul de diferențiere, dar și gradul de congruență și gradul de consistență al intereselor ocupaționale. Prelucrarea statistică a rezultatelor pentru acești 24 de subiecți ne-a permis să constatăm că între rezultatele subiecților din grupul experimental și cel de control nu există diferențe statistice semnificative la faza experimentului de constatare. Acest fapt ne permite să vorbim despre omogenitatea grupurilor formate.

Variabile

Variabila independentă utilizată în acest studiu este programul de intervenție ce cuprinde două părți: una psihologică și alta pedagogică (practica pedagogică).

Variabila dependentă a reprezentat-o interesul ocupațional, respectiv nivelul de dezvoltare a intereselor ocupaționale la adolescenți.

Programul de intervenție psihologică

Realizarea intervențiilor psihologice s-a efectuat într-un interval de cinci luni, susținându-se săptămânal o ședință, cu durata de două ore, totalizând în final șaptesprezece ședințe.

Programul de intervenție psihologică prezintă următoarele etape:

1. *Etapa de relaționare și cunoaștere în grup, cât și autocunoaștere personală* (3 activități) presupune stabilirea contactului dintre adolescenți, cât și autocunoașterea acestora. Activitățile desfășurate în această etapă au permis adolescenților să identifice caracteristicile personale, valorile ce-i conduc în viață și cele după care își orientează munca. S-a urmărit crearea unei ambianțe bazată pe respect, încredere, ajutor reciproc și comunicare deschisă, în care fiecare participant să se simtă apreciat și valoros.

2. *Etapa de intervenție* (12 activități) a urmărit atingerea obiectivelor formulate. Această parte a programului cuprinde tehnici și exerciții ce conduc spre identificarea intereselor ocupaționale ale adolescenților, cu accent pe definirea, dezvoltarea acestora, pe opțiunea

profesională concordantă cu interesele subiecților, cu personalitatea acestora, dar și pe dezvoltarea personală ce conduce la creșterea stimei de sine, încrederea în forțele proprii, dezvoltarea capacității de a stabili scopuri, a capacității de a lua hotărâri și de a face față dificultăților întâmpinate de adolescenți în procesul opțiunii profesionale.

3. *Etapa consolidării și evaluării eficienței programului în ansamblu* (2 activități) s-a efectuat prin:

- consolidarea activă a capacităților, prin utilizarea acestora în practică, în activitatea adolescenților (din familie, școală, grup de prieteni);
- discutarea rezultatelor în grup, elaborând concluzii comune;
- aprecierea activității desfășurate de grupul de adolescenți, prezentând, cât mai concis, concluzia finală (vezi anexa, activitatea nr. 16 – activitatea nr. 17).

Activitățile din cadrul programului de intervenție prezintă o anumită structură ce cuprinde următoarele etape:

1. Etapa introductivă (7-10 minute), prin activitățile propuse urmărește stabilirea contactului dintre adolescenți, captarea atenției, crearea unei dispoziții pozitive, prin activități distractive și scurte, cât și o formă de relaxare. Aceste tehnici au rolul de a familiariza participanți cu subiectul activității propuse.

2. Etapa de intervenție psihologică (90-100 minute) cuprinde exerciții și tehnici ce urmăresc realizarea obiectivelor formulate pentru etapa de reconstrucție a programului de intervenție psihologică, la elaborarea unor modele comportamentale pozitive, eficiente, ce permit adolescenților depășirea dificultăților de orice fel și obținerea succesului, alegerea profesiei în concordanță cu interesele ocupaționale ale adolescenților, atingerea vocației prin dezvoltarea intereselor ocupaționale, dar și eliminarea emoțiilor și comportamentelor negative.

3. Etapa finală (7-10 minute) presupune încheierea ședinței, printr-un rezumat scurt, realizat sistematic de către fiecare participant.

Fiecare activitate a avut o structură completată conform temei propuse, folosind material specific, vast, explicații corespunzătoare, exerciții conform temei alese. S-au folosit fișe de lucru, dar și foi cu informații, distribuite pentru fiecare adolescent.

Paralel s-a realizat și un *program de practică pedagogică*.

În plan practic, o componentă importantă a pregătirii didactice, din cadrul programului de formare a cadrului didactic o reprezintă practica pedagogică.

Practica pedagogică din liceele pedagogice își propune următoarele competențe specifice:

1. Interpretarea Școlii ca organizație socială; specificul unităților de învățământ preșcolar și școlar; documente școlare, structuri de organizare și funcționare;
2. Operarea cu informațiile de la disciplinele de specialitate și integrarea lor în analiza și interpretarea situațiilor educative specifice învățământului preșcolar și primar;
3. Proiectarea, conducerea și evaluarea activităților didactice realizate cu școlarii mici și cu preșcolarii;
4. Analiza critic-constructivă și autoevaluarea calității proiectelor didactice și a lecțiilor realizate;
5. Aplicarea unor metode, tehnici și instrumente adecvate de cunoaștere a școlarii mici, a preșcolarii și a grupurilor de elevi în vederea tratării diferențiate și a consilierii acestora;
6. Participarea la activitățile de dezvoltare instituțională și la activitățile metodico-științifice derulate în școală;
7. Colaborarea cu membrii comunității școlare și cu familiile copiilor.

Pentru realizarea acestora se desfășoară următoarele categorii ale activității de practică pedagogică:

- Cunoașterea generală a grădiniței și a școlii; participarea la activități ce au ca obiectiv dezvoltarea instituțională (20%),
- Observarea activităților didactice ce se desfășoară atât în grădiniță, cât și în școală, a comportamentului preșcolarii, dar și a școlarii mici, cât și implicarea unele activități din instituțiile școlare dar și extrașcolare (25%),
- Proiectarea, conducerea, evaluarea activităților didactice desfășurate în învățământul preșcolar, dar și în învățământul școlar (55%).

Practica pedagogică oferă suficiente ocazii de valorificare a cunoștințelor teoretice și a capacităților învățate. Este cea care dezvoltă abilitățile și competențele specific, pe care trebuie să le dețină cei ce vor să urmeze o carieră didactică.

În cadrul colegiilor și liceelor pedagogice, pentru profilul pedagogic există în planurile cadru disciplina pregătire practică de specialitate cu un număr de 3 ore/săptămână pentru clasele a IX-a și a X-a și 4 ore/săptămână pentru clasele a XI-a și a XII-a. Activitatea de practică pedagogică se realizează pe grupe cu 6-8 elevi/grupă, repartizați la grupe/clase de aplicație. Fiecare practicant realizând un număr de 5-6 activități/lecții pe semestru.

Astfel am programat elevilor participanți la programul de intervenție psihologică, susținerea de activități didactice (la grădiniță și la școală), în fiecare săptămână, la discipline diferite, în ziua programată activități de pregătire practică de specialitate din unitate (lunea pentru clasa a XI-a și joia pentru clasa a XII-a).

Activitatea practică presupune elaborarea unui proiect didactic, ajutați de cadrele didactice de la grupele/clasele de aplicație și susținerea activității proiectate, asistată de același cadru didactic, întreaga activitate fiind coordonată de profesorul de pedagogie.

Elevii trebuie să se informeze privind conținutul științific al temei repartizate (din planificările cadrelor didactice de la grupe/clase de aplicație), dar și privind aspectele didactice și metodice de desfășurare a activităților sau lecțiilor din sistemul de învățământ.

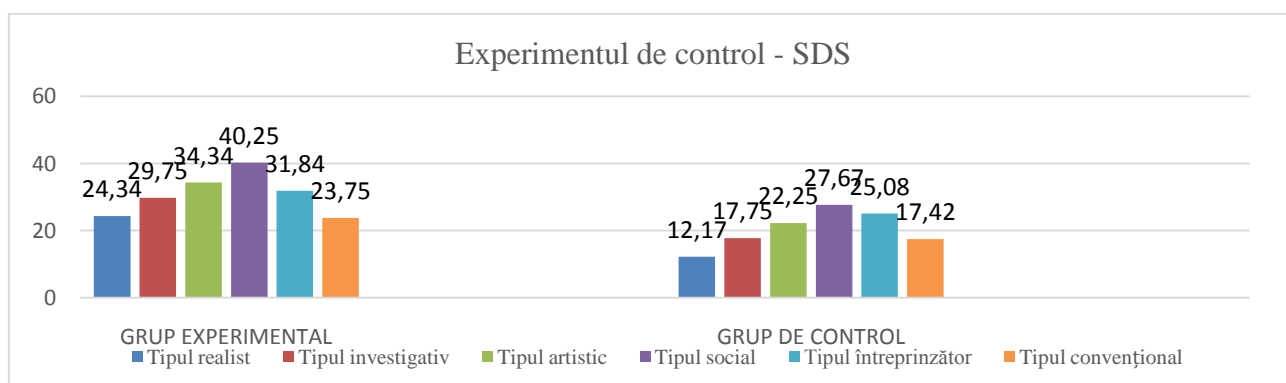
Prin dublarea activităților practice (a celor de proiectare, conducere și evaluare) s-a urmărit accentuarea formării și dezvoltării aptitudinii pedagogice.

Activitățile practice s-au efectuat conform programării, fiind analizate în ziua desfășurării acestora.

Prezentarea și interpretarea rezultatelor dezvoltării intereselor ocupaționale la vârsta adolescenței, în condiții experimentale

După ce *programul de intervenție* elaborat a fost implementat am reaplicat probele privind interesele ocupaționale, din etapa constatativă a cercetării noastre: Self-Directed Search (SDS, Chestionarul de Căutare Auto-Direcționată) și Chestionarului de Evaluare a Intereselor (CEI), în vederea sesizării efectului produs de acest program de dezvoltare a intereselor ocupaționale. Analiza datelor obținute de adolescenți va fi realizată prin compararea și evidențierea diferențelor obținute între: adolescenții grupului de control/retest și adolescenții grupului experimental/retest; între adolescenții grupului experimental/test și adolescenții grupului experimental/retest; între adolescenții grupului de control/test și adolescenții grupului de control/retest, astfel urmărindu-se paralel evoluția grupului experimental, comparativ cu evoluția grupul de control.

Vom compara rezultatele celor două grupuri: grupul experimental și grupul de control, după implementarea programului de intervenție, pentru a evidenția efectul produs de acest program.

Fig. nr. 1. Experimentul de control – SDS: rezultate grup experimental/grup de control

În experimentul de control prin intermediul chestionarului SDS au fost obținute următoarele rezultate (fig. 1):

Pentru tipul realist, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 24,34, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 12,17. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 86,5$, iar pentru grupul de control $\sum R = 213,5$, $U = 135,5$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese realist.

Pentru tipul investigativ, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 29,75, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 17,75. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 105$, iar pentru grupul de control $\sum R = 195$, $U = 117$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese investigativ.

Pentru tipul artistic, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 34,34, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 22,25. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 91$, iar pentru grupul de control $\sum R = 209$, $U = 131$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese artistic.

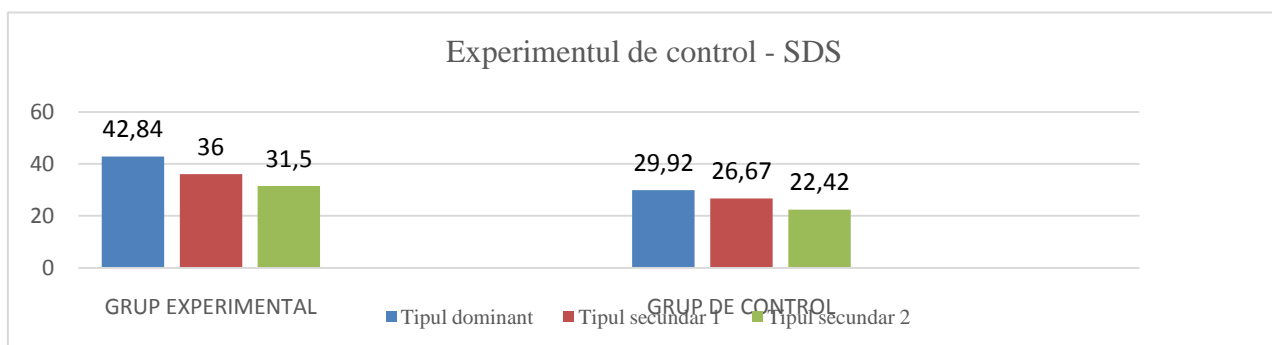
Pentru tipul social, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 40,25, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 27,67. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 87$, iar pentru grupul de control $\sum R = 213$, $U = 135$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese social.

Pentru tipul întreprinzător, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 31,84, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 25,08. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 120,5$, iar pentru grupul de control $\sum R = 179,5$, $U = 101,5$, $p > 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese întreprinzător.

Pentru tipul convențional, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 23,75, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 17,42. Utilizând testul U Mann-Whitney am semnalat că pentru grupul experimental $\sum R = 115,5$, iar pentru grupul de control $\sum R = 184,5$, $U = 107$, $p = 0,05$. Deci, sunt prezente diferențe statistic semnificative, pentru tipul de interese convențional.

În concluzie, rezultatele obținute indică faptul că subiecții grupului experimental manifestă pentru tipurile de interese realist, investigativ, artistic, social și convențional interese dezvoltate la un nivel mai înalt decât cei din grupul de control.

Vom prezenta rezultatele, la chestionarului SDS, pentru tipul de interese dominant, tipul de interese secundar 1 și tipul de interese secundar 2.

Fig. nr. 2. Experimentul de control – SDS: rezultate grup experimental/grup de control

În experimentul de control, la chestionarului SDS, avem următoarele rezultate:

Pentru tipul dominant, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 42,84, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 29,92. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 83,5$, iar pentru grupul de control $\sum R = 216,5$, $U = 138,5$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative, pentru tipul de interese dominant. Scorurile mari obținute la tipul dominant, de către subiecții grupului experimental demonstrează faptul că acești subiecți prezintă interese dominante mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

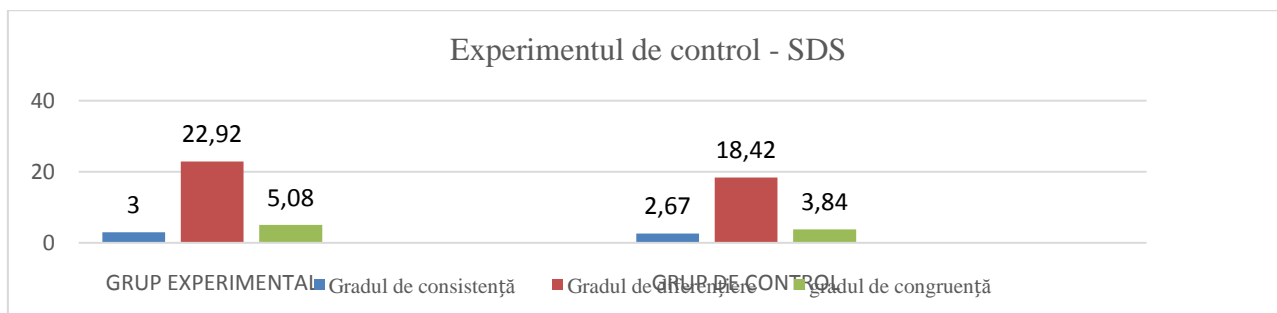
Pentru tipul secundar 1, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 36, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 26,67. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 101$, iar pentru grupul de control $\sum R = 199$, $U = 121$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese secundar 1. Și aici, subiecții grupului experimental prezintă interese secundare 1 (a doua literă a codului) mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

Pentru tipul secundar 2, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 31,50, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 22,42. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 101$, iar pentru grupul de control $\sum R = 199$, $U = 121$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese secundar 1. Subiecții grupului experimental manifestă interese secundare 2 (a treia literă a codului) mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

Deci, rezultatele obținute indică faptul că subiecții grupului experimental manifestă pentru tipurile de interese dominant, secundar 1 și secundar 2 interese mai dezvoltate în comparație cu subiecții din grupul de control.

Pentru gradul de consistență, gradul de diferențiere și gradul de congruență, rezultatele, la chestionarului SDS, sunt următoarele:

Fig. nr. 3. Experimentul de control – SDS: rezultate grup experimental/grup de control

În experimentul de control prin chestionarul SDS am obținut următoarele rezultate:

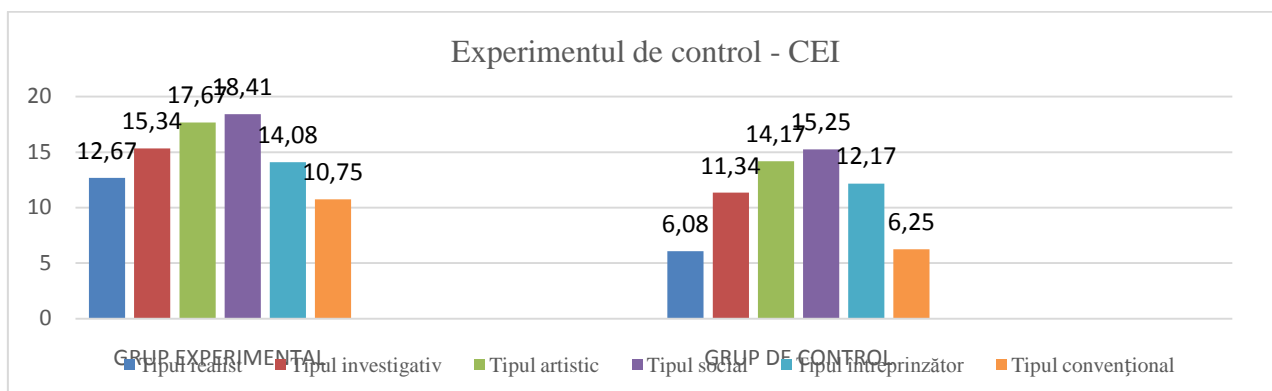
Pentru gradul de consistență, subiecții din grupul experimental prezintă valoarea medie egală cu 3, iar cei din grupul de control, o valoare medie egală cu 2,67. Prin utilizarea testului U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 126$, iar pentru grupul de control $\sum R = 174$, $U = 96$, $p \geq 0,05$, nu sunt diferențe statistic semnificative pentru gradul de consistență.

Pentru gradul de diferențiere, subiecții din grupul experimental prezintă valoarea medie egală cu 22,92, iar cei din grupul de control, o valoare medie egală cu 18,42. Prin utilizarea testului U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 94$, iar pentru grupul de control $\sum R = 206$, $U = 128$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative, pentru gradul de diferențiere. Scorurile ridicate ale gradului de diferențiere demonstrează faptul că adolescenții grupului experimental manifestă interese bine definite, bine dezvoltate comparativ cu cei din grupul de control. Sunt persoane previzibile, cu profiluri diferențiate, ce realizează alegeri stabile și urmăresc cariere stabile.

Pentru gradul de congruență, subiecții din grupul experimental prezintă valoarea medie egală cu 5,08, iar cei din grupul de control, o valoare medie egală cu 3,84. Prin utilizarea testului U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 98,5$, iar pentru grupul de control $\sum R = 201,5$, $U = 123,5$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative, pentru gradul de congruență. Concordanța, compatibilitatea existentă între profilul intereselor și profilul ocupațiilor preferate este mai mare (accentuată) la subiecții grupului experimental comparativ cu cei din grupul de control.

Adolescenții grupului experimental își cunosc bine profilul intereselor, dar și al calităților personale, cunosc abilitățile necesare ocupației preferate și realizează alegeri concordante cu profilul personalității, urmăresc realizarea vocației, prezintă o imagine bună despre sine, o stimă de sine crescută, iau decizii raționale în interes propriu, gândesc pozitiv și au încredere în forțele lor, își propun scopuri pe termen lung și realiste, realizabile.

În urma aplicării chestionarului CEI în experimentul de control, am obținut următoarele rezultate:

Fig. nr. 4. Experimentul de control – CEI: rezultate grup experimental/grup de control

Pentru tipul realist, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 12,67, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 6,08. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 81,5$, iar pentru grupul de control $\sum R = 218,5$, $U = 140,5$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese realist. Astfel, adolescenții grupului experimental prezintă interese de tip realist mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

Pentru tipul investigativ, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 15,34, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 11,34. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 102,5$, iar pentru grupul de control $\sum R = 197,5$, $U = 119,5$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese investigativ. Adolescenții grupului experimental prezintă interese de tip investigativ mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

Pentru tipul artistic, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 17,67, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 14,17. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 102$, iar pentru grupul de control $\sum R = 198$, $U = 120$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative, pentru tipul de interese artistic. Și aici adolescenții grupului experimental prezintă interese de tip artistic mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

Pentru tipul social, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 18,41, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 15,25. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 99,5$, iar pentru grupul de control $\sum R = 200,5$, $U = 122,5$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese social. Astfel, adolescenții grupului experimental prezintă interese de tip social mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

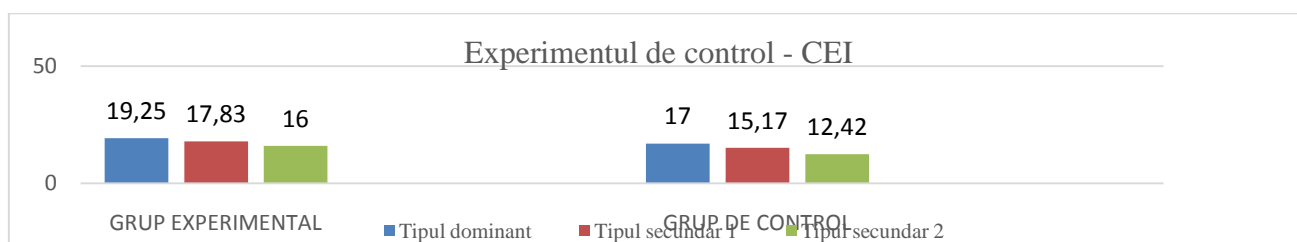
Pentru tipul întreprinzător, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 14,08, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 12,17. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 139$, iar pentru grupul de control $\sum R = 161$, $U = 83$, $p > 0,05$, nu sunt diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese întreprinzător.

Pentru tipul convențional, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 10,75, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 6,25. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 104,5$, iar pentru grupul de control $\sum R = 195,5$, $U = 117,5$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese convențional. Astfel, adolescenții grupului experimental prezintă interese de tip convențional mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

În concluzie, rezultatele obținute indică faptul că subiecții grupului experimental manifestă pentru tipurile de interese realist, investigativ, artistic, social și convențional interese mai dezvoltate, decât cei din grupul de control. Prin intermediul experimentului formativ am reușit să influențăm pozitiv procesul de dezvoltare a intereselor ocupaționale la subiecții din grupul de control.

Adolescenții grupului experimental își cunosc bine codul personal al intereselor, competențele de care dispun, au o gândire pozitivă și încredere în forțele lor, își stabilesc bine scopurile și prioritatea acestora.

Prezentăm rezultatele, la chestionarului CEI, pentru tipul de interese dominant, tipul de interese secundar 1 și tipul de interese secundar 2.

Fig. nr. 5. Experimentul de control – CEI: rezultate grup experimental/grup de control

În experimentul de control la chestionarului CEI am obținut următoarele rezultate:

Pentru tipul dominant, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 19,25, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 17. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 95,5$, iar pentru grupul de control $\sum R = 204,5$, $U = 126,5$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese dominant. Rezultatele mari obținute de subiecții grupului experimental la tipul dominant demonstrează faptul că, aceștia prezintă interese dominante mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

Pentru tipul secundar 1, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 17,83, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 15,17. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 93$, iar pentru grupul de control $\sum R = 207$, $U = 129$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative, pentru tipul de interese secundar 1. Și aici, subiecții grupului experimental prezintă interese secundare 1 (a doua literă a codului) mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

Pentru tipul secundar 2, subiecții din grupul experimental prezintă o valoare medie de 16, iar cei din grupul de control, o valoare medie de 12,42. Utilizând testul U Mann-Whitney am constatat că pentru grupul experimental $\sum R = 97$, iar pentru grupul de control $\sum R = 203$, $U = 125$, $p < 0,05$, diferențe statistic semnificative pentru tipul de interese secundar 1. Subiecții grupului experimental manifestă interese secundare 2 (a treia literă a codului) mai dezvoltate decât cei din grupul de control.

Deci, rezultatele obținute indică faptul că subiecții grupului experimental manifestă pentru tipurile de interese dominant, secundar 1 și secundar 2, interese mai dezvoltate, decât subiecții grupul de control.

Adolescenții grupului experimental manifestă cunoaștere a codului personal al intereselor, cunosc abilitățile personale, reușesc analiza S.W.O.T., au scopuri bine definite și pot lua decizii raționale.

Compararea rezultatele obținute de grupul experimental în experimentul de constatare și cel de control indică faptul că subiecții grupului experimental manifestă interese mai dezvoltate pentru toate tipurile de interese, după implementarea programului de intervenție. Au fost obținute diferențe statistic semnificative în toate comparațiile realizate prin folosirea testului Wilcoxon la rezultatele obținute prin ambele chestionare administrate.

Tabelul 1. Rezultatele grup experimental: experimentul de constatare /experimentul de control

Tehnica	Scale	$\sum R^+$	$\sum R^-$	Wilcoxon	P
SDS A	Tip realist	78	0	0	0,01
	Tip investigativ	78	0	0	0,01
	Tip artistic	78	0	0	0,01
	Tip social	78	0	0	0,01
	Tip întreprinzător	78	0	0	0,01.
	Tip convențional	78	0	0	0,01
SDS C	Tip dominant	78	0	0	0,01
	Tip secundar 1	78	0	0	0,01
	Tip secundar 2	78	0	0	0,01
	Grad de consistență	6	0	0	0,01
	Grad de diferențiere	78	0	0	0,01
	Grad de congruență	55	0	0	0,01
CEI A	Tip realist	66	0	0	0,01
	Tip investigativ	78	0	0	0,01

	Tip artistic	66	0	0	0,01
	Tip social	78	0	0	0,01
	Tip întreprinzător	78	0	0	0,01
	Tip convențional	78	0	0	0,01
CEI C	Tip dominat	66	0	0	0,01
	Tip secundar 1	78	0	0	0,01
	Tip secundar 2	78	0	0	0,01

Compararea rezultatelor obținute de grupul de control în experimentul de constatare și în experimentul de control.

Tablelul 2. Rezultatele grup control: experimentul de constatare / experimentul de control

Tehnica	Scale	Experimentul de constatare ΣR	Experimentul de control ΣR	Wilcoxon	P
SDS A	Tip realist	46	32	32	0,05
	Tip investigativ	45	19	19	0,05
	Tip artistic	55	23	23	0,05
	Tip social	63,5	2,5	2,5	Nu sunt d.s.s.
	Tip întreprinzător	75,5	2,5	2,5	Nu sunt d.s.s.
	Tip convențional	38	28	28	0,05
SDS C	Tip dominant	76	2	2	Nu sunt d.s.s.
	Tip secundar 1	75,5	2,5	2,5	Nu sunt d.s.s.
	Tip secundar 2	54	12	12	Nu sunt d.s.s.
	Grad de consistență	1	0	0	Nu sunt d.s.s.
	Grad de diferențiere	30,5	5,5	5,5	Nu sunt d.s.s.
	Grad de congruență	75	2	2	Nu sunt d.s.s.
CEI A	Tip realist	22	33	22	0,05
	Tip investigativ	31,5	13,5	13,5	Nu sunt d.s.s.
	Tip artistic	47	19	19	0,05
	Tip social	36	30	30	0,05
	Tip întreprinzător	50	5	5	Nu sunt d.s.s.
	Tip convențional	27,5	38,5	27,5	0,05
CEI C	Tip dominat	38,5	16,5	16,5	0,05
	Tip secundar 1	48	30	30	0,05
	Tip secundar 2	34	11	11	Nu sunt d.s.s.

În acest caz constatăm la unele scale diferențe statistic semnificative iar în alte cazuri lipsa diferențelor statistic semnificative în rezultatele grupului de control în experimentul de constatare și cel de control. Creșterea rezultatelor la unele scale de la experimentul de constatare la cel de control se datorează, în viziunea noastră, influențelor din partea procesului instructiv-educativ. Subiecții care au fost selectați pentru grupul de control în timpul desfășurării experimentelor formative nu au fost izolați, excluși din procesul de instruire. Ei își continuă studiile la ore, în cadrul practicii pedagogice ceea ce a determinat progresul în rezultate. În același timp menționăm faptul că comparațiile prezentate de noi în experimentul de control între rezultatele obținute de subiecții din grupul experimental diferă statistic semnificativ la toate scalele, la toate tipurile de interese de rezultatele subiecților din grupul de control. Acest fapt ne permite să concluzionăm că experimentele formative, intervențiile psihologice organizate și

realizate cu elevii din grupul experimental au determinat modificarea, schimbarea, dezvoltarea intereselor ocupaționale mult peste nivelul rezultatelor obținute de adolescenții din grupul de control. Programul formativ ce a cuprins programul de intervenție și practica pedagogică pe care elevii din grupul experimental l-au urmat, a condus la dezvoltarea intereselor adolescenților pentru toate tipurile: realist, investigative, artistic, social, întreprinzător și conventional, dar în special a tipurilor dominant, secundar 1 și secundar 2.

Bibliografie

1. Albu M. Construirea și utilizarea testelor psihologice. Cluj-Napoca: Clusium, 1998.
2. Albu M. Metode și instrumente de evaluare în psihologie. Cluj-Napoca: Editura Argonaut, 2000.
3. Albu M. Pitariu H. D. Pot fi măsurați superfactorii modelului Big Five folosind Inventarul Psihologic California? Studii de psihologie, t. 4 (3-4), 2000.
4. Holland J. L. The Self-Directed Search professional manual. Palo Alto: CA: Consulting Psychologists Press, 1979.
5. Holland J. L. Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources, 1992.
6. Holland J. L., Fritzsche B. A., Powell A. B. SDS Self-Directed Search. Ghid profesional de utilizare., trad. și adapt. de Pitariu, H., Iliescu, D., Vercellino, D., București: O S România, 2009.

